

مدیریت 2.0

تأملاتی در باب بازآفرینی مدیریت

جمال قمری

www.ketab.ir

سرشناسه: قمری، جمال، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: مدیریت 2.0: تاملاتی در باب بازآفرینی مدیریت/ جمال قمری.

وضعیت نشر: مشهد، مرندیز، ۱۳۹۰

مشخصات ظاهری: ۲۰۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۶-۰۸۱-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

عنوان دیگر: تاملاتی در باب بازآفرینی مدیریت.

موضوع: مدیریت

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ اقی ۳۷/ HD

رده‌بندی دیویی: ۶۵۸

شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۸۷۵۶۱

ناشر مرندیز

مدیریت 2.0

تأملاتی در باب بازآفرینی مدیریت

نویسنده:

جمال قمری

طراحی جلد: متین طباطبایی

چاپ: کتیبه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۶-۰۸۱-۶

نشانی: میدان تختی، خیابان آبکوه ۹، مجد شمالی ۱۳، شماره ۹۰

تلفن: ۰۵۱۱-۷۲۷۴۷۶۵ دورنگار: ۰۵۱۱-۷۲۵۱۳۰۲

تهران: پارسیان، تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۴۱۶۴

نشانی سایت اینترنتی: www.marandiz.com

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

احترام یعنی:

به رسمیت شناختن حق غیر قابل انکار انسان‌ها برای متفاوت بودن
«امانوئل کانت»

این اثر را تقدیم می‌کنم به:
همه مدیرانی که به احترام وفادارند.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار مؤلف
۱۵	دوربین سه‌بعدی مدیریت
۲۵	تکنولوژی مدیریت
۳۵	خلاقیت انسان‌ها، لیاقت سازمان‌ها
۴۵	ناکارآمدی‌های آموزش مدیریت
۵۷	چند فریم بر ثانیه؟ در چند بعد؟
۶۵	پنج‌ره آگاهی و نقطه کور مدیران
۷۷	سازمان پرسش‌محور
۸۷	قدرت و معنا در پایه هرم
۹۳	بهره‌وری و ادراک هوموژنیزه
۱۰۳	دوالیسم بر مختصات تصور - زمان
۱۰۹	چشمان کاملاً بسته در گرگ و میش و خانه‌ای از مه
۱۱۹	مدیریت مغالطه و غرض
۱۲۹	فلسفه‌ورزی در ساحت مدیریت

- ۱۳۹.....نبرد اروس و تاناتوس و ژنتیک مدیریت
- ۱۴۹.....اغراض «مدیریت» و «مدیر»
- ۱۵۹.....آواز آفتاب در نیم پرده شب
- ۱۷۳.....انسان‌های انسانی، منابع انسانی اسکیزوفرنی انسانی و سازمانی
- ۱۸۱.....چون ندیدند حقیقت
- ۱۹۱.....گمشده در برمودای شش ضلعی
- ۱۹۹.....توسعه‌یافتگی مدیریتی

سروی به لب جوئی گویند چه خوش باشد
آن‌ها که ندیدستند سروی به لب بامی
(سعدی)

پیشگفتار مؤلف

مدیریت امری است که در مرکزیت تلاش‌های اجتماعی انسان‌ها برای پیشرفت و کسب دستاوردهای بشری قرار دارد. چنانچه مدیریت مؤثر باشد، همه ما از آن بهره‌مند می‌شویم و در غیر این صورت همه ما متضرر می‌گردیم. این اهمیت حیاتی مدیریت منجر به این شده است که طی بیش از یک قرن اخیر، متفکرین و محققین بسیاری بر موضوع مدیریت تمرکز کنند، مؤسسات و مراکز متعددی پیرامون ارتقای مدیریت تلاش کنند و کسان بسیاری در خلال دوره‌های آموزشی و رشته‌های دانشگاهی مختلف در سراسر دنیا، مدیریت را آموزش دهند و آموزش ببینند. مدیریت اگر بر سرنوشت ما اثرگذار بوده و مقرر است بخشی از آینده ما را نیز رقم بزند، ارزشمند است اگر به شکلی جدی محل بحث و نقد واقع گردد.

مدیریت 2.0

مدیریت مدرن به مثابه مجموعه رویکردها، روش‌ها و ابزارهایی که برای حل مسائل اجتماعات انسانی در خدمت بشر قرار گرفته است، یکی از بزرگ‌ترین اختراعات انسان در عصر مدرن به شمار می‌رود. اختراعی که به‌ویژه پس از انقلاب صنعتی زمینه‌هایش پایه‌گذاری شد و در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم تثبیت گردید و از آن پس نقش مؤثری در رشد و ارتقای زندگی انسان ایفا نمود. مدیریت مدرن که در نتیجه تلاش‌های اولین متفکرین مدیریت ایجاد شد و به تدریج توسعه پیدا کرد، در قالب یک تکنولوژی اجتماعی در مسیری تکاملی قرار گرفت و در طول این دوران بر ارکان متعددی از اجتماعات مدرن امروزی و همچنین بر ابعاد مختلفی از زندگی انسان امروزی اثرگذار واقع شد. مدیریت مدرن اما یک اختراع بشری بوده که برای حل مسأله «کارایی» و «تکرارپذیری» در فعالیت‌های تولیدی ایجاد گردید. به عبارتی دیگر فلسفه شکل‌گیری آن مبتنی بر یافتن پاسخ‌هایی برای دو سؤال اساسی زیر بوده است که البته سؤال دوم از درون سؤال اول پدید می‌آید:

○ چگونه می‌توان با حداکثر کارایی به فعالیت اقتصادی پرداخت؟

○ چگونه می‌توان کار، عملیات و محصول را استاندارد کرد؟

علی‌رغم خدماتی که مدیریت مدرن یا همان «مدیریت 1.0» به انسان و اجتماعات انسانی ارائه کرده، امروز و پس از گذشته قریبی از آغاز و توسعه مدیریت مدرن، ابعاد مختلفی از زندگی انسان دچار تغییر شده است. سیر تحولات اجتماعی و گسترش تکنولوژی‌های مختلف، منجر به ایجاد دگرگونی اساسی در زیرساخت‌های اجتماعات امروزی و همچنین در تار و پود فرهنگی مردمان دنیا شده است. بر خلاف اعصار پیشین، جهان کنونی عرصه تغییر است

و تغییر گویا تنها امری است که در دنیا ثابت است؛ هرچند پاره‌ای از متفکرین بر این باورند که خود تغییر نیز به لحاظ ماهوی در حال تغییر است. اگر نظری بر نیم قرن گذشته بیاندازیم، با انبوهی از تکنولوژی‌های بی‌سابقه مواجه می‌شویم که معادلات اجتماعی را دگرگون ساخته‌اند و اختراعات مختلف بشری که تغییراتی جدی را در زندگی انسان رقم زده‌اند. در این میان اما مدیریت که نشأت گرفته از ذهن کسانی بوده که در قرن نوزدهم متولد شده بودند، در قیاس با سایر تکنولوژی‌ها گویا به شدت عقب مانده است. واقعیت امر این است که مدیریت مدرن قادر به پاسخگویی به بخش قابل توجهی از سؤالات امروز اجتماعات بشری نیست. علت این است که مدیریت مدرن چیزی فراتر از یک مجموعه روش و تکنیک می‌باشد؛ مدیریت مدرن یک پارادایم است؛ یک الگوی فکری و رفتاری که متمرکز بر دو سؤال اساسی مزبور است و حول محور مفهوم «کارایی» شکل گرفته و قوام یافته است. بدین جهت مسائل و چالش‌هایی متفاوت از مسائل کارایی و تکرارپذیری را هر چند جدی، به حاشیه می‌رانند. درست هم‌سان تکنولوژی موتورهای احتراقی هواپیما که ناکارآمدی‌های آن سه دهه پس از اختراع بر مهندسین و طراحان هواپیما مسجل و معین شد و در نتیجه این جهش ذهنی و فکری، تکنولوژی موتورهای توربوجت اختراع گردید، امروز ناکارآمدی مدیریت مدرن در حل مسائلی فراتر از مسأله کارایی نیز بر اهالی اندیشه در حوزه مدیریت اثبات شده است. مسائلی از قبیل انعطاف‌پذیری، جان سختی و نوآوری که در تجربیات گوناگونی در جوامع مختلف، افزون بودن اهمیت و ارجحیت اولویت آن‌ها نسبت به مسأله کارایی در زمانه حاضر به کرات تأیید شده است. بنابر این آنچه امروز مورد نیاز انسان و متناسب با احوال فردی و اجتماعی وی می‌باشد، مدیریتی است که مبتنی بر پارادایمی متفاوت از

پارادایم مدیریت مدرن باشد؛ مدیریتی که حول مسائل و چالش‌هایی متفاوت از مسائل و چالش‌های مدیریت مدرن شکل گیرد؛ مدیریتی که به فرضیاتی متفاوت از فرضیات مدیریت مدرن نسبت به انسان و اجتماع قائل است؛ مدیریتی که بر اساس اصولی متفاوت از اصول مدیریت مدرن (کارایی و تکرارپذیری) بنا نهاده شود؛ مدیریتی که نسخه تکامل‌یافته یا پیشرفت داده شده مدیریت مرسوم کنونی نیست، بلکه نسخه متفاوتی از مدیریت است؛ مدیریتی که به پیشنهاد پاره‌ای از متفکرین پیشرو مانند گری همل^۱ می‌توان آن را «مدیریت 2.0» نام نهاد.

در احوالات این کتاب

این مجلد مجموعه‌ای است از برخی نوشته‌های من که عمده آن‌ها در طول دو سال اخیر به رشته تحریر درآمده‌اند و همبستگی موضوعی، حول زمینه «مدیریت 2.0» دارند. موضوعی که طی سال‌های گذشته در مرکزیت مطالعات، پژوهش‌ها و افکار من در باب مدیریت قرار داشته است.

این کتاب چیزی از تئوری‌های مدیریت به شما ارائه نخواهد کرد؛ به تکرار مکررات مدیریت نخواهد پرداخت؛ آخرین دستاوردهای علم مدیریت را معرفی نخواهد کرد؛ این کتاب افسانه‌های مرسوم مدیریت را برای شما بازگو نخواهد کرد، به توصیف شرکت‌های موفق و تمجید از مدیران آن‌ها نخواهد پرداخت؛ بر انباشت روش‌ها و تکنیک‌های مدیریت نخواهد افزود؛ از رموز موفقیت در مدیریت حرف چندانی نخواهد زد؛ این کتاب اما، دریچه‌نگاه را از گذشته به سمت آینده معطوف خواهد کرد؛ الزام پایه‌گذاری پارادایم‌های جدید مدیریتی را بیان خواهد کرد؛ مدیریت متعارف را به چالش خواهد کشید؛ نیاز مبرم به

۱. گری همل در کتاب *The Future of Management* این واژه را پیشنهاد نموده است.

بازتعریف مدیریت را در معرض دید قرار خواهد داد؛ آسیب‌های مدیریت را به بحث خواهد گذاشت؛ برخی اصول نسخه جدید مدیریت یعنی «مدیریت 2.0» را معرفی خواهد کرد و به صد زبان خواهد گفت: «مدیریت را می‌توان و می‌باید تغییر داد». نوشتارهای این کتاب چیز زیادی بر خزانه مدل‌ها و ابزارهای مدیریتی نخواهد افزود؛ بلکه پرسش‌هایی را مطرح خواهد کرد که شاید تاکنون کم‌تر فرصت طرح و اندیشیدن به آن‌ها فراهم شده باشد.

منشأ بسیاری از این نوشته‌ها، مشاهدات و تحقیقات من از شرکت‌ها و مدیرانی بوده که با آن‌ها ارتباط داشته‌ام و آسیب‌هایی که در امر مدیریت درک کرده‌ام و باورها، فرضیات و نگرش‌هایی که بر اذهان پاره‌ای از افراد حک شده است و به اعتقاد من باید چاره‌ای برای آن اندیشید. در نتیجه، این نوشتار از منظر انتقادی به عمل مدیریت در سازمان‌ها نگاه کرده است؛ چرا که تنها نقد و مطالعه انتقادی است که می‌تواند زمینه‌ساز پیشرفت و زایش گردد. زایشی در امر مدیریت که در این کتاب برخی زمینه‌ها، ظرفیت‌ها و ابعاد آن توصیف شده است.

امید آن دارم که این مجموعه بتواند نقشی در تفوق نگاه فلسفی، انتقادی و آینده‌نگر به مدیریت در قیاس با نگاه فنی، توصیفی و گذشته‌نگر رایج به آن داشته باشد، زمینه‌ساز جهت‌گیری افکار و ایده‌ها در مسیر بازآفرینی مدیریت شود و محرک، راهنما و دست‌کم مشوق مشارکت مردمان ایران زمین در شکل‌گیری مدیریت آینده گردد.